

kgl. Bibliotek, optages en bevilling på 7 500 kr. til udgivelse af en bibliografi over besættelsestidens illegale bøger og blade, samt forslag om; at samme konto, nr. 22. Lejeindtægt, refusion m. v. må blive forhøjet med 7 500 kr., idet salget af den nævnte publikation anslås at ville dække udgifterne.

Allerede i selve besættelsestiden begyndte Det kgl. Bibliotek en systematisk indsamling af illegale bøger og blade dels udfra det synspunkt, at biblioteket som landets nationalbibliotek havde pligt til at drage omsorg for, at denne del af litteraturen blev bevaret, dels udfra den opfattelse, at den illegale litteratur ville komme til at spille en betydelig rolle som historisk kilde og som litterært mindesmærke over frihedskampen. Trods et tysk indgreb lykkedes det da også at tilvejebringe en ikke ubetydelig samling af illegale tryk, en samling, der er blevet mandedoblet efter kapitulationen, og Det kgl. Bibliotek besidder uden tvivl i dag en så komplet samling, som det overhovedet vil være muligt at tilvejebringe.

Medens daværende bibliotekar, dr. phil. Albert Fabritius, der under krigen havde forestået indsamlingen, var i stand til i 1945 at udgive en foreløbig oversigt over de illegale bøger (Besættelsestidens illegale bøger. Et bibliografisk forsøg, København 1945), har indsamlingen, ordningen og registreringen af de illegale blade nødvendigvis måttet tage år. Med støtte af den under rigsbibliotekarembudet sorterende bibliografiske bevilling har man i de sidste 2—3 år gennem udsendelsen af spørgeskemaer og ved personlig kontakt med talrige af de illegale blades redaktører været i stand til at fremskaffe udførlige oplysninger om udgivelsessted, spredningsområde, udgivelsestidspunkter og oplagets størrelse, og det er dette materiale, man nu har tænkt sig i bearbejdet skikkelse at forelægge for offentligheden.

Det kan i denne forbindelse nævnes, at den illegale blad- og bogvirksomhed har haft et langt større omfang, end man blot for få år siden forestillede sig. Man har således konstateret, at der i besættelsestiden er udkommet ikke mindre end 525 forskellige illegale blade, der tilsammen er spredt i ca. 30 millioner eksemplarer, og for bøgernes vedkommende regnes med, at der ialt er udkommet ca. 300 med et samlet oplagstal på ca. 1 million.

Den påtænkte publikation, der er den første af sin art overhovedet, idet der ikke, såvidt vides, i andre af de under krigen besatte lande findes noget sidestykke, vil formentlig få titlen: Bibliografi over illegale blade og bøger 1940—45.

Såvidt det på nærværende tidspunkt kan overskues, må man regne med, at bibliografiens omfang bliver omkring 16 ark (256 sider).

Rigsbibliotekaren har fra Bianco Lunos bogtrykkeri indhentet tilbud på trykningen. Herefter skulle de samlede fremstillingsomkostninger beløbe sig til 15 000 kr. Efter forhandlinger med rigsbibliotekaren har formanden for Frihedsfonden, grosserer P. M. Daell, tilbudt personlig at ville yde 7 500 kr. til dækning af udgifterne ved bibliografiens udgivelse. Resten af udgiften, 7 500 kr., vil formentlig modsvares af en tilsvarende indtægt under konto 22. Lejeindtægt, refusion m. v., idet det må påregnes, at bogen vil opnå et så stort salg, at i hvert fald statens udgifter derigennem vil blive dækket.

Da bibliografien over besættelsestidens illegale bøger og blade ikke alene vil blive et uundværligt og enestående bibliografisk hjælpemiddel for alle, der studerer besættelsestidens historie, men tillige et litterært monument for den vigtige side af frihedskampen, den illegale presse udgør, skal man med finansministeriets tilslutning herved anmode det ærede finansudvalg om ved 3. behandling i folketinget af forslag til finanslov for finansåret 1953—54 at ville fremsætte følgende ændringsforslag som stillet af undervisningsministeriet:

Til § 21 XIII. A. Statsbibliotekerne og statens avissamling i Aarhus.
8. Udgivelse af publikationer.

Kontoen forhøjes med 7 500 kr.
(ekstraordinært).